

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ & ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οδηγός για:

- **Υπεύθυνους Χάραξης Πολιτικής**
- **Μελισσοκόμους**

Προστασία της Ιδιωτικότητας και Κώδικας Δεοντολογίας στην Επιστήμη των Πολιτών

Η προστασία των δεδομένων, ο σεβασμός της ιδιωτικότητας και η τήρηση του κώδικα δεοντολογίας αποτελούν τα θεμέλια για την υπεύθυνη εφαρμογή και εκτέλεση των δράσεων της Επιστήμης των Πολιτών. Οι αρχές αυτές οικοδομούν την εμπιστοσύνη μεταξύ των ενδιαφερόμενων, προωθούν τη συνεργασία και αποτρέπουν τυχόν ακούσιες συνέπειες, εξασφαλίζοντας δίκαιη συμμετοχικότητα μεταξύ των εθελοντών.

Καθώς η Επιστήμη των Πολιτών εμπλέκει διάφορες κοινότητες, είναι σημαντικό να δοθεί προτεραιότητα στην ισχυρή προστασία των προσωπικών δεδομένων και στην τήρηση του κώδικα δεοντολογίας. Αυτό συμβάλει στην προώθηση της συμμετοχικότητας και αποτρέπει κάθε μορφή εκμετάλλευσης.

Η τήρηση των αρχών προστασίας της ιδιωτικής ζωής και δεοντολογίας τιμά τις συνεισφορές των συμμετεχόντων, ενισχύοντας την αξιοπιστία και τον αντίκτυπο ολόκληρου του έργου. Επομένως, η προτεραιοποίηση της προστασίας των δεδομένων, της ιδιωτικής ζωής και της δεοντολογίας είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός ασφαλούς, διάφανου και ηθικά υγιούς περιβάλλοντος.

Προστασία της Ιδιωτικότητας και Κώδικας Δεοντολογίας στην Επιστήμη των Πολιτών

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Σύλλογο Επιστήμης των Πολιτών (European Citizen Science Association, ECSA), η ευθύνη για την τήρηση όλων των ηθικών απαιτήσεων βαρύνει αποκλειστικά εκείνους που αναπτύσσουν ή/και συντονίζουν τις δράσεις του έργου.

Ως εκ τούτου, οι υπεύθυνοι διοργανωτές του έργου θα πρέπει να βρίσκονται σε τακτική διαβούλευση και συνεργασία με ειδικούς συμβούλους, πάνω σε θέματα ηθικής, δεοντολογίας και δικαίου.

Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα, ιδιαίτερα κατά την εμπλοκή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, καθώς πρέπει να εξασφαλιστεί με κάθε τρόπο ότι η εμπλοκή τους στο έργο δεν θα τους προκαλέσει καμία εσκεμμένη ή ακούσια βλάβη, όπως π.χ. συναισθηματική δυσφορία από την αναγνώριση των κοινωνικο-περιβαλλοντικών προκλήσεων ή από ανεπαρκείς πρακτικές εμπλοκής και επικοινωνίας με τα μέλη των εν λόγω ομάδων.

Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων στην Επιστήμη των Πολιτών

Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια ενός έργου/προγράμματος της Επιστήμης των Πολιτών, είναι σημαντικό οι συμμετέχοντες να αισθάνονται πάντα σίγουροι ότι τα δικαιώματά τους και τα προσωπικά τους δεδομένα προστατεύονται.

Τα προσωπικά δεδομένα στην Επιστήμη των Πολιτών περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε: ονόματα χρηστών, τοποθεσίες, ηχογραφήσεις και διευθύνσεις διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP), κ.α. τα οποία απαιτούν σχολαστική προστασία. Ακόμη και έργα που επικεντρώνονται αποκλειστικά στα φυτά μπορεί να συγκεντρώνουν ευαίσθητες πληροφορίες, οι οποίες απαιτούν ειδικό χειρισμό. Η διαδικασία της προστασίας των προσωπικών δεδομένων είναι ζωτικής σημασίας και για αυτό το λόγο πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διαφάνεια, τη συγκατάθεση και την τήρηση των νόμων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής.

Τα κυριότερα ζητήματα στα οποία πρέπει να εστιάσετε είναι τα εξής:

1. Κατευθυντήριες γραμμές και νόμους περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής:
  - Συμμόρφωση με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (ΓΚΠΔ), καθιέρωση διαδικασιών φιλικών προς τους πολίτες για τον έλεγχο των δεδομένων και την εύκολη παροχή συγκατάθεσης.
2. Διενέργεια Εκτίμησης Αντικτύπου σχετικά με την Προστασία Δεδομένων:
  - Υποχρεωτική για συγκεκριμένες δραστηριότητες βάσει του ΓΚΠΔ, απαραίτητη για ευαίσθητα δεδομένα ή/και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
3. Καθιέρωση Προτύπων Ασφαλούς Ανάλυσης/Αποθήκευσης Δεδομένων από Τρίτα Μέρη:
  - Εξασφάλιση δεσμευτικών συμβάσεων με εξωτερικούς αναλυτές, χορήγηση ειδικής άδειας για την πρόσβαση και χρήση των δεδομένων.
4. Κατανόηση των Προσωπικών Δεδομένων:
  - Συλλογή φαινομενικά ασύνδετων προσωπικών δεδομένων, ανώνυμα δεδομένα μπορεί να οδηγήσουν στον εντοπισμό συγκεκριμένου προσώπου.
5. Εφαρμογή «Διαδικασιών Ανωθυμοποίησης»:
  - Ανωθυμοποίηση των συλλεγόμενων δεδομένων για να αποτραπεί η δυνατότητα ταυτοποίησης των συμμετεχόντων.

Κώδικας Δεοντολογίας στην Επιστήμη των Πολιτών

Ωστόσο, ο Κώδικας Δεοντολογίας στην Επιστήμη των Πολιτών δεν περιορίζεται αποκλειστικά σε θέματα ιδιωτικότητας, αλλά αντίθετα καλείται να καλύψει όλα τα ηθικά ζητήματα γύρω από τον ρόλο των πολιτών/ εθελοντών, τη ξεκάθαρη επικοινωνία μαζί τους, την αναγνώριση των συνεισφορών τους καθώς και ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες στους οποίους πρέπει να εστιάσετε είναι οι εξής:

Να διατηρείτε μια ισορροπημένη πρακτική:

Βρείτε τη χρυσή τομή μεταξύ: α) της ποιότητας και ποσότητας των συλλεγόμενων δεδομένων και β) των δυνατοτήτων του έργου, των στόχων του και των διάφορων ηθικών ζητημάτων. Βεβαιωθείτε ότι η έρευνα ωφελεί πραγματικά τους πολίτες κι ότι ο ρόλος τους είναι ουσιαστικός.

Να είστε σε διαρκή επαγρύπνηση σχετικά με ζητήματα ηθικής:

Δώστε ιδιαίτερη προσοχή σε πιθανές ακούσιες ηθικές συνέπειες λόγω της κοινής χρήσης δεδομένων του έργου, καθώς και σε πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων που μπορεί να προκύψουν.

Να χτίζετε συνεργασίες βασισμένες στο σεβασμό:

Υιοθετήστε μια στάση σεβασμού και ίσης μεταχείρισης απέναντι στους πολίτες επιστήμονες, προωθώντας ένα περιβάλλον συνεργασίας χωρίς αποκλεισμούς. Διασφαλίστε ότι οι συμμετέχοντες είναι διαρκώς πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των δεδομένων τους και των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους. Διατηρήστε μία διαρκή επικοινωνία και εφαρμόστε μηχανισμούς συλλογής σχολίων και παρατηρήσεων από τους συμμετέχοντες.

Χάρτης Χρήσης Δεδομένων της Επιστήμης των Πολιτών

Ο Χάρτης Χρήσης Δεδομένων της Επιστήμης των Πολιτών (διαθέσιμος [εδώ](#)) παρέχει σημαντικές κατευθυντήριες οδηγίες που βοηθούν ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι τεράστιες δυνατότητες της Επιστήμης των Πολιτών, επιβλέποντας ταυτόχρονα για τυχών παραβιάσεις της ιδιωτικότητας ή/και του κώδικα δεοντολογίας. Για το σκοπό αυτό, ο Χάρτης προτείνει:

- Να μοιράζεστε ενεργά τη γνώση μέσω ενός πακέτου πληροφοριών που καλύπτει θέματα για την προστασία της ιδιωτικότητας, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την ακεραιότητα της διαδικασίας επεξεργασίας των δεδομένων.
- Να ορίστε έναν υπεύθυνο διαχειριστή δεδομένων για να εξασφαλιστεί ο ασφαλής και ηθικός χειρισμός των πληροφοριών.
  - Να τηρείτε τις αρχές που περιγράφονται στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (ΓΚΠΔ).
    - Να κοινοποιείτε με σαφήνεια την διαδικασία που ακολουθείται σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία και τα πνευματικά δικαιώματα τόσο κατά τη συλλογή των δεδομένων όσο και κατά τη διάδοση των αποτελεσμάτων.
    - Να βρείτε την ισορροπία μεταξύ: α) της ποιότητας και ποσότητας των συλλεγόμενων δεδομένων και β) των δυνατοτήτων του έργου των στόχων του και των διάφορων ηθικών ζητημάτων.
  - Να δώστε ιδιαίτερη προσοχή σε πιθανές ακούσιες ηθικές συνέπειες κατά τον διαμοιρασμό των δεδομένων του έργου.
  - Να υιοθετείτε μια στάση σεβασμού και ίσης μεταχείρισης απέναντι στους πολίτες επιστήμονες, προωθώντας ένα περιβάλλον συνεργασίας χωρίς αποκλεισμούς.

Προστασία δεδομένων & Κώδικας Δεοντολογίας

Ενδυναμώστε τις δράσεις της Επιστήμης των Πολιτών που συμμετέχετε μέσω της υιοθέτησης ηθικών πρακτικών, όπου η ιδιωτικότητα και ο σεβασμός αποτελούν τη βάση για μία ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των εθελοντών.

Για περισσότερες πληροφορίες και συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, επισκεφθείτε το socio-bee.eu και το scivil.be.